

Drenthe: Provincie met bos, hei en (tweede) huisjes

Er wordt van allerlei kanten geknaagd aan het landschap en de natuur van Drenthe. In 'De teloorgang van het Drentse esdorp' van Hans Elerie in Noorderbreedte 1994 - 3 is reeds aandacht besteed aan de ontwikkeling van de woningbouw op de es en de gevolgen daarvan voor het Drentse landschap. De Milieufederatie Drenthe concludeert in een zojuist verschenen notitie, getiteld: 'Huisje, huisje, boompje, beestje?', dat ook nieuwvestiging en uitbreiding van recreatiebungalows een rol speelt bij de aantasting van landschap en natuur in deze provincie.

Martine Hopman

Drenthe kent grote kwaliteiten in de vorm van rust, ruimte, natuur en landschap. Het instandhouden van deze elementen kan samengaan met recreatieve doeleinden. Verschillende recreatieve vormen zijn dan ook mogelijk, maar er zit een grens aan. De Milieufederatie Drenthe signaleerde een hausse aan plannen voor nieuwvestiging en uitbreiding van recreatiebungalows in de toch al kwetsbare gebieden van Drenthe. Daarom is een onderzoek ingesteld naar de bezwaren van de plannen ten aanzien van de aanwezige natuur- en landschapswaarden. Verder werden de door de Milieufederatie geïnventariseerde plannen getoetst aan het provinciale natuurbeleid, recreatie- en ruimtelijk beleid. Geconcludeerd wordt dat bij uitvoering van de plannen een grote druk dreigt te ontstaan op natuur en landschap van Drenthe.

Het provinciale beleid voor de verblijfsrecreatie is vastgelegd in het Streekplan Drenthe. De inventarisatie betreft plannen vanaf de vaststelling van dit beleidsplan (1990) tot medio juli 1994. Het onderzoek bracht 25 plannen aan het licht, waarvan een aantal reeds is gerealiseerd. De overige zijn nog in procedure of in een fase van ontwikkeling.

Aantasting natuur en landschap

De verblijfsrecreatie draagt bij aan verdergaande versterking van natuur en landschap. Dit komt ten eerste doordat lang niet alle projecten landschappelijk goed ingepast zijn. De recreatieterreinen passen immers slecht in het (esdorpen)landschap van Drenthe, dat bestaat uit een concentratie van bebouwing in de dorpen en daarbuiten uit grote onbebouwde vlaktes. Ten tweede dragen de aanwezige recreanten bij aan de (te) grote recreatieve druk in sommige gebieden. Het ontstaan van een nog hogere recreatiedruk in reeds kwetsbare gebieden brengt een verdere achteruitgang van de aanwezige natuurwaarden met zich mee. Ten derde dragen recreatiebungalows bij aan seizoensverbreding. Hierdoor ontstaat een verlenging van de periode waarin versterking en betreding van natuurgebieden plaatsvindt, wat met name in het broedseizoen nadelige gevolgen kan hebben voor vogels.

Het geschreven beleid

In het nationale Natuurbeleidsplan is een ecologische hoofdstructuur (EHS) aangegeven voor Nederland. Deze bestaat uit de belangrijkste grote eenheden van natuurgebieden, bossen, wateren en waardevolle cultuurland-

schappen. Binnen die EHS wordt naar behoud en herstel van bestaande natuurwaarden en ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden gestreefd. In het Structuurschema Groene Ruimte van het rijk wordt vermeld dat: **'Toename van de recreatie binnen de EHS een negatieve uitwerking heeft in de vorm van verdergaande versterking van de natuur. Voor het behoud, herstel en de ontwikkeling van natuur en landschap zijn de omstandigheden dan niet optimaal.'**

Ook het provinciaal sectorbeleid voor natuur (Streekplan Drenthe) schrijft voor dat er in principe geen verblijfsrecreatie in de EHS gepland moet worden.

Het provinciaal ruimtelijk beleid voor verblijfsrecreatieterreinen geeft voor Drenthe gebieden aan met restrictief beleid, gebieden waar de provincie niets in de weg legt en stimuleringsgebieden.

Verder is het landelijk gebied ingedeeld in zogenaamde streekplanzones, waarbij in de zones 4, 5 en 6 (bos- en natuurgebieden) geen nieuwe gebouwen gevestigd mogen worden anders dan noodzakelijk voor het beheer van het terrein.

In het 'beleid voor recreatie en toerisme tot het jaar 2000' van de provincie is beschreven

Recreatiebungalows in de bossen rond Norg,
foto Martine Hopman.

Het afgebrande zwembad van Norg, foto Reinder Hoekstra.

dat verblijfsrecreatiebedrijven aan de rand van woonkernen gebouwd moeten worden. Kortom, het provinciale beleid is in feite helder. Er wordt rekening gehouden met de kwetsbaarheid van de natuur en de al aanwezige recreatiedruk. Erkend wordt dat er een spanningsveld bestaat tussen natuur en recreatie.

De praktijk

De toetsing van de plannen aan het voorgeschreven beleid bracht het volgende aan het licht. Van de geïnventariseerde plannen zijn zo'n driekwart binnen of direct grenzend aan de ecologische hoofdstructuur (EHS) gesitueerd; voor het aantal bungalows, zie tabel 1.

Tabel 1: Overzicht van het aantal recreatiebungalows van uitbreidings- of nieuwvestigingsplannen; binnen, grenzend aan en buiten de ecologische hoofdstructuur (EHS).

	Binnen EHS	Grenst aan EHS	Buiten EHS
	Aantal	Aantal huisjes	Aantal huisjes huisjes
Uitbreiding	661	275	980
Nieuwvestiging	175	824	1050
Totaal	836	1099	2030

Voorbeelden die binnen de EHS liggen zijn Norgerberg (Norg), Tienelsweg (Zuidlaren), Het Groote Zand (Beilen), Kalterbroeken (Diever) en Engeland (Ruinen).

Bovendien zijn er projecten buiten de EHS die in de streekplanzones 4, 5 en 6 (bos- en natuurgebieden) zijn gesitueerd. Een voorbeeld is 't Kuyerpadien (Zweeloo).

Zo'n 85 % van de plannen in de zones ligt waar verdere recreatieve ontwikkelingen ongewenst zijn. Enkele daarvan zijn reeds door de provincie goedgekeurd.

Ook voor wat betreft de eis ten aanzien van de woningbouw, blijkt dat 80 % van de plannen zonder enig verband met een woonkern ligt. In het kort komt het er dus op neer dat bij de uitvoering van de plannen voornamelijk afgeweken wordt van het voorgeschreven provinciale beleid.

Projectontwikkelaars

Daarnaast blijkt uit het onderzoek dat gemeenten (die een plan dienen te toetsen aan o.a. hun bestemmingsplan) bij de uitvoering van het betreffende plan de aanwezige natuur- en landschapswaarden van minder belang vinden, dan het financiële belang voor de gemeente zelf. Zo wordt het bouwen van bungalows in de buurt van slecht florerende zwem-

baden en golfbanen bijvoorbeeld als een oplossing gezien voor het exploitatieprobleem ervan.

Uit een artikel in het Nieuwsblad van het Noorden van 24 september j.l. blijkt hoe dit in z'n werk gaat. Een projectontwikkelaar biedt 350.000 gulden aan de gemeente Westerbork, wanneer hij 35 bungalows mag bouwen op een stuk grond waarvan een deel een natuurlijke bestemming heeft. De gemeente zou dit geld goed kunnen gebruiken voor de renovatie van het openluchtzwembad. Ook in de gemeenten Diever, Norg, Anloo, Sleen en Beilen liggen plannen die verband houden met zwembaden. Plannen die verband houden met golfbanen zijn er in de gemeenten Beilen en Havelte. Bij de golfbaan in Zweeloo is reeds in 1991 een groot bungalowpark gebouwd.

Discussie

Uit het bovenstaande blijkt dat de meeste plannen in of grenzend aan de reeds kwetsbare gebieden liggen. Er kan dan ook worden gesteld dat uitvoering van de plannen zeer zeker ongewenst is omdat dan een grote druk ontstaat op natuur en landschap in Drenthe. Niet alleen de Milieufederatie Drenthe maar ook het merendeel van de recreatieve sector in Drenthe plaatst vraagtekens bij het effect van uitvoering van de plannen. De recreatieve sector weet immers dat voor de recreant het aantrekkelijke van de provincie, namelijk de rust, natuur en

